

Op het menu

Tijd voor systeemplazarus

Isabelle Larmuseau

‘Vervang asbest, vinylchloride, DDT en aldrin door PFAS, glyfosaat, dicamba en neonicotinoïden en je krijgt het griezelige gevoel dat we dit allemaal al eens eerder hebben meegemaakt en dat de geschiedenis zich herhaalt.’ Aan het woord is Kathleen Garnett in een beklijvende bijdrage over de ‘grenzen van de wetenschap’-doctrine, de voorloper van het voorzorgsbeginsel. ‘Voorbij de grenzen van de wetenschap is geen sprake van *terra incognita*, maar van *terra periculosa*,’ waarschuwt Garnett.

Pieter Leroy wees op dezelfde ‘systeemfout’, toen de PFAS-crisis in Vlaanderen losbarstte. ‘Van een groot aantal stoffen hebben we pas met tien of twintig jaar vertraging in de gaten hoe gevaarlijk ze zijn,’ stelt hij. Het Europees Milieuagentschap mag daarover dan wel een mooi rapport ‘*Late lessons from early warnings*’ hebben geschreven, dat rapport is inmiddels ook al twintig jaar oud. In de parlementaire onderzoekscommissie PFAS-PFOS ging de omgevingsminister nog een stap verder door te wijzen op ‘systeemfalen’. Ook haar initiële uitroep ‘Voortvarend? Na twintig jaar?’ blijft hangen.

Na de ‘systeemfouten’ en het ‘systeemfalen’ is het nu tijd voor ‘systeemplazarus’. Een coalitie van milieu- en natuurverenigingen, gezondheids- en gezinsorganisaties formuleerde alvast achtentwintig speerpunten voor een ambitieus Vlaams milieubeleid. ‘Op die manier willen we ervoor zorgen dat onze regio nooit opnieuw slachtoffer wordt van een milieuschandaal als de PFOS-vervuiling,’ schrijft de coalitie. Hun indrukwekkend werk is één van de vele voorbeelden van ‘*collective wisdom*’ die de Vlaamse PFAS-zaak vorm heeft gegeven, aldus Dries Verhaeghe. Met twintig verbetervoorstellen doet hij zelf ook zijn duit in het zakje.

Ook dit TOO-nummer draagt bij aan ‘systeemplazarus’. Naast de belangwekkende rechtspraakcommentaren van Dorothy Gruyaert, Benjamin Descamps, Vanessa McClelland, Julie Vanhoenacker en Robin Verbeke, vragen Geert Mertens en Inge Leenders aandacht voor de factor ‘tijd’ in het omgevingsbeleid. Koen Dewulf en Wannes Allemeersch maken vanuit de provincie West-Vlaanderen duidelijk dat het concipiëren van de evaluatie van voorwaarden in de ‘eeuwigdurende’ omgevingsvergunning meer denkwerk vergt. Benoit Havet oppert de vraag of de Belgische wetgever de recente rechtspraak zal volgen op het vlak van vergoeding van collectieve milieuschade. Tot slot roept Annelies Maes op om binnen een efficiënt omgevingsvergunningsproces een stem te geven aan (verenigde) burgers.

Is Lazarus niet voor minder uit de doden opgestaan? ■